

Τα νοσήματα κροτωγενούς προέλευσης (tick-borne diseases) παρουσιάζουν παγκόσμια εξάπλωση και αυξανόμενη συχνότητα, αποτελώντας σημαντική απειλή τόσο για τη δημόσια υγεία όσο και για την υγεία των ζώων. Η αύξηση της συχνότητας εμφάνισής τους συνδέεται με ανθρωπογενείς δραστηριότητες, όπως η αποψίλωση των δασών, οι αλλαγές στη χρήση γης και η αστικοποίηση, οι οποίες διαταράσσουν τα οικοσυστήματα και ευνοούν τη διασπορά των παθογόνων. Επιπλέον, η αυξανόμενη ανθεκτικότητα των κροτώνων σε βιοκτόνα (ακαρεοκτόνα) επηρεάζει τη βιολογία και την οικολογία τους, καθιστώντας τον έλεγχό τους δυσχερέστερο.

Χαρακτηριστικό πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί το θανατηφόρο κρούσμα **Αιμορραγικού Πυρετού Κριμαίας–Κονγκό (Crimean-Congo Haemorrhagic Fever, CCHF)** σε άνθρωπο στη Θεσσαλία, το οποίο προκάλεσε συναγερμό στις υγειονομικές αρχές. Ο ασθενής διέμενε σε αγροτική περιοχή.

Ο αιμορραγικός πυρετός Κριμαίας–Κονγκό είναι ιογενές νόσημα, προκαλούμενο από RNA ιό του γένους *Orthonairovirus* (οικογένεια *Nairoviridae*), ο οποίος μεταδίδεται κυρίως μέσω κροτώνων του γένους *Hyalomma*, και συγκεκριμένα του είδους *H. marginatum* (βλ. Εικόνα 1).

Εικόνα 1. Ενήλικο θηλυκό (αριστερά) και αρσενικό (δεξιά) του είδους *Hyalomma marginatum* (φωτό: Δρ Α. Σαράτσης)

Οι κρότωνα αυτοί παρασιτούν σε πληθώρα ειδών κατοικιδίων και άγριων ζώων – βοοειδή, αιγοπρόβατα, άγρια μηρυκαστικά, λαγοί, σκαντζόχοιροι, τρωκτικά και πτηνά – τα οποία λειτουργούν ως δεξαμενές του ιού. Αν και στα ζώα η νόσος είναι συνήθως υποκλινική, συνοδεύεται από ιαμία που επιτρέπει τη μόλυνση νέων κροτώνων και ενισχύει την κυκλοφορία του ιού. Τα πτηνά, αν και στην πλειονότητά τους είναι ανθεκτικά στον ιό, μπορούν να μεταφέρουν μολυσμένους κρότωνα σε μεγάλες αποστάσεις, ιδίως όταν πρόκειται για μεταναστευτικά είδη. Εξάιρεση αποτελεί η στρουθοκάμηλος, η οποία μπορεί να νοσήσει.

Η μετάδοση στον άνθρωπο συμβαίνει είτε μέσω δάγκματος μολυσμένου κρότωνα είτε κατόπιν άμεσης επαφής με μολυσμένο αίμα ή ιστούς ζώων ή ανθρώπων.

Η κλινική εικόνα της νόσου ποικίλλει σημαντικά – από ασυμπτωματική λοίμωξη (στο ~85% των περιπτώσεων) ή ήπια εμπύρετη νόσο, έως βαριά μορφή με αιμορραγικές εκδηλώσεις. Τα συμπτώματα εκδηλώνονται 1–14 ημέρες μετά την έκθεση και μπορεί να περιλαμβάνουν: αιφνίδια έναρξη πυρετού, ρίγη, κεφαλαλγία, μυαλγίες, αρθραλγίες, κόπωση, ζάλη, πονόλαιμο, κοιλιακό άλγος, διάρροια, ναυτία και εμέτους. Πιθανές είναι επίσης οι διαταραχές διάθεσης και επιπέδου συνείδησης. Στις σοβαρές περιπτώσεις, εμφανίζονται αιμορραγίες, πολυοργανική ανεπάρκεια και κυκλοφορική καταπληξία. Η θνητότητα παραμένει υψηλή (30–50% στους νοσηλευόμενους ασθενείς), καθώς δεν υπάρχει ειδική αντική θεραπεία.

Η νόσος είναι **παγκοσμίως διαδεδομένη**, με 10.000–15.000 καταγεγραμμένες λοιμώξεις ετησίως. Σποραδικά κρούσματα και επιδημίες έχουν καταγραφεί σε περισσότερες από 30 χώρες σε Ασία, Μέση Ανατολή, Αφρική και Ευρώπη. Στην ευρωπαϊκή ήπειρο και σε γειτονικές περιοχές, κρούσματα έχουν αναφερθεί στα Βαλκάνια (Βουλγαρία, Αλβανία, Κόσσοβο, Βόρεια Μακεδονία), καθώς και σε Ισπανία, Πορτογαλία, Γεωργία, Ρωσία, Ουκρανία και Τουρκία. Στην Ελλάδα, πλην του πρόσφατου περιστατικού, έχει καταγραφεί στο παρελθόν άλλο ένα εγχώριο κρούσμα, το 2008 στη Θράκη.

Υψηλού κινδύνου ομάδες περιλαμβάνουν άτομα με επαγγελματική ή ερασιτεχνική δραστηριότητα σε αγροτικές περιοχές, όπως κτηνοτρόφους, κτηνιάτρους, αγρότες, κυνηγούς, ξυλοκόπους, κηπουρούς, εργαζόμενους σε σφαγεία, φυσιολάτρες, ορειβάτες και πεζοπόρους, καθώς και επαγγελματίες υγείας που ενδέχεται να έρθουν σε επαφή με αίμα ή βιολογικά υγρά ασθενών.

Τα παραπάνω επιβεβαιώνουν τη **σημασία της συστηματικής αντιμετώπισης των κροτώνων** στα ζώα, καθώς και της πρόληψης της προσβολής του ανθρώπου. Σε περίπτωση προσβολής, ο **άμεσος και ορθός τρόπος απομάκρυνσης του κρότωνα** είναι κρίσιμος: πρέπει να πραγματοποιείται το συντομότερο δυνατόν, με τη χρήση κατάλληλης λαβίδας/τσιμπιδιού, από ιατρό ή άτομο που γνωρίζει την ορθή τεχνική.

Περισσότερες πληροφορίες στην ιστοσελίδα του ΕΟΔΥ:

<https://eody.gov.gr/disease/aimorragikos-pyretos-krimaias-kongkocrimean-congo-hemorrhagic-fever-cchf/>

Δρ Σμαράγδα Σωτηράκη Διευθύντρια Ερευνών Διευθύντρια Ινστιτούτου Κτηνιατρικών Ερευνών ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ Πρόεδρος Κλάδου Παραγωγικών Ζώων ΕΚΕ	Δανάη Περβανίδου, MD, MPH Προϊσταμένη Τμήματος Νοσημάτων που Μεταδίδονται με Διαβιβάστες Διεύθυνση Επιδημιολογικής Επιτήρησης και Πρόληψης Μεταδοτικών Νοσημάτων Γενική Διεύθυνση Επιδημιολογικής Επιτήρησης Εθνικός Οργανισμός Δημόσιας Υγείας
---	---